

RAADSINFORMATIEBRIEF

Aan de Gemeenteraad van Heerhugowaard

Contactpersoon: dhr. R.M.P. van Lochem Ons kenmerk: Bij18-134
Afdeling/Team: WOC Zaaknummer: Cbb180107
E-mail: post@heerhugowaard.nl
Onderwerp: Raadsinformatiebrief realisatie maatregelen jeugdhulp 2017 en vervolg in 2018

Heerhugowaard, 8 maart 2018

Geachte leden van de gemeenteraad van Heerhugowaard,

In juni 2017 is aan de raadscommissie Maatschappelijke Ontwikkeling een aantal maatregelen gepresenteerd. Deze hadden als doel om meer grip te krijgen op de uitgaven voor specialistische jeugdhulp en om de gemeentelijke uitvoering van de Jeugdwet inhoudelijk en financieel beter te sturen in de richting van de beleidsdoelen van de gemeente.

Nu deze collegeperiode bijna ten einde is, hebben wij de balans opgemaakt van de uitvoering van de maatregelen. De resultaten stemmen ons tevreden. Met deze brief brengen wij aan u verslag uit over de uitvoering en resultaten van de maatregelen uit 2017. Zoals ook uit de recente landelijke evaluatie van de Jeugdwet blijkt, kunnen er echter nog meer stappen worden gezet in de richting van de doelen van de wet. Daarom geven wij in deze raadsinformatiebrief ook aan welk vervolg wij aan de maatregelen uit 2017 zullen geven en welke nieuwe, aanvullende maatregelen dit jaar getroffen kunnen worden.

Maatregelen jeugdhulp 2017

In de notitie voor de raadscommissie uit juni 2017 hebben we een aantal knelpunten geconstateerd en hebben wij maatregelen geformuleerd die gericht zijn op de oplossing van deze knelpunten. Onderstaand geven we per maatregel de tussenstand van de uitvoering het vervolg in 2018.

Maatregel	1. Vergroten van de effectiviteit van de jeugd&gezinscoaches (J&G coaches)
Wat was het idee?	De inzet van J&G coaches is een investering in het probleemoplossend vermogen van gezinnen en voorliggende voorzieningen. Daarmee hebben zij ook een taak in de preventie. Het vergroten van de effectiviteit van de J&G coaches moet leiden tot een verminderde inzet van specialistische jeugdhulp en een verschuiving van zwaardere naar lichtere jeugdhulp.

Resultaat	<p>Als uitvloeisel van deze maatregel heeft het college een besluit genomen over de inzet van de J&G coaches in 2018, hun opdracht en de resultaten die daarmee worden beoogd. Dat is de basis voor de besluitvorming in het tweede kwartaal van 2018 over de inzet van de J&G coaches per 2019.</p> <p>Het team is aan de slag gegaan om verbeteringen te realiseren. Zo zijn de werkprocessen binnen het team aangepast zodat meer tijd beschikbaar is gekomen voor klantcontact. Door een herschikking van taken is bovendien extra capaciteit vrijgemaakt die wordt ingezet op de scholen. De scholen zijn positief over deze extra preventieve inzet. De indruk is dat scholen ouders minder naar huisartsen verwijzen en meer naar de J&G coaches. Bij de coaches zien we geen toename van verwijzingen naar specialistische hulp. Daarnaast is het gedachtegoed van Beschermjassen Sociaalplein-breed uitgerold. De J&G coaches hebben daarin een belangrijke rol. Verder hebben de J&G coaches drangzaken zelf opgepakt, zie 3.c.</p>
Vervolg in 2018	In het tweede kwartaal 2018 vindt besluitvorming plaats over de evaluatie van de J&G coaches en de werkinrichting voor 2019 en verder. Gedurende het jaar zal worden ingezet op verdere verbeteringen, zoals de samenwerking met kinderopvang en peuterspeelzalen en de inzet voor kwetsbare gezinnen.

Maatregel	2. Versterken van de sturing door de jeugddeskundigen
Wat was het idee?	De jeugddeskundigen zetten jeugdhulp in. Doel van deze maatregel is dat zij zich optimaal kunnen inzetten voor hun taak, zoals het inzetten van passende hulp, het handhaven van de afspraken met aanbieders, het samenwerken met andere verwijzers en het beoordelen van de prestaties van aanbieders. Dit moet leiden tot beter passende hulp en waar mogelijk een verschuiving van zwaar naar licht.
Resultaat	De aanbieders zijn aangeschreven dat de afspraken m.b.t. het berichtenverkeer worden gehandhaafd. De handhaving is ingebed in het werkproces. Daarnaast zijn de nodige praktische maatregelen genomen, zoals het herschikken van taken, die in 2018 meer ruimte geven bij de jeugddeskundigen om zich op hun kerntaken te richten .
Vervolg in 2018	In 2018 wordt ingezet op de doorontwikkeling van het gebruik van het berichtenverkeer en op casemanagement, mede in relatie tot de vernieuwde bekostiging integrale ambulante jeugdhulp.

Maatregel	3.a Samenwerking met huisartsen
Wat was het idee?	De bedoeling is dat huisartsen niet meer standaard naar een hun bekende aanbieder doorverwijzen, maar ook alternatieven meewegen. Het beoogd effect hiervan is dat er meer een beroep zal worden gedaan op voorliggende, algemene oplossingen en, daar waar specialistische hulp wordt ingezet, er een betere match wordt gemaakt tussen de ondersteuningsvraag van gezinnen en de hulp.
Resultaat	Regionaal hebben huisartsenorganisatie HONK en gemeenten samenwerkingsafspraken gemaakt. Er heeft o.a. een bijeenkomst met praktijkondersteuners (POH-ers) plaatsgevonden. Dit zal regionaal en lokaal een vervolg krijgen. Verder heeft MET Welzijn de opdracht heeft gekregen om "welzijn op recept" uit te voeren. Dit is niet aan leeftijd gebonden.
Vervolg in 2018	De samenwerking met lokale POH-ers zal worden uitgebouwd. We zullen het initiatief nemen voor een periodiek overleg tussen POH-ers jeugd, J&G coaches en medewerkers opvoedspreekuur. Daarnaast zullen wij verkennen of we lokaal een initiatief kunnen opzetten met cofinanciering van een POH-er jeugd die goed is aangehaakt op een of meerdere huisartsenpraktijken én onze toegang. Er zijn meerdere pilots in het land waar daarmee positieve ervaringen zijn opgedaan.

Maatregel	3.b Samenwerking met de gecertificeerde instellingen (GI's)
Wat was het idee?	De GI's mogen op basis van de Jeugdwet zelfstandig jeugdhulp inzetten. De bedoeling is tot een betere afstemming te komen met de J&G coaches en jeugddeskundigen. Insteek van deze maatregel was om met de grootste GI, De Jeugd- en Gezinsbeschermers (DJGB), af te spreken dat voogden periodiek komen werken in het gemeentehuis.
Resultaat	Het contact tussen de jeugdbeschermers en de medewerkers van onze toegang is versterkt. Afgesproken is dat de jeugdbeschermers vanuit het gemeentehuis kunnen werken. Er is door DJGB echter geen vervolg aan gegeven door personeelstekort en interne problemen. De gemeente heeft hier geen invloed op.
Vervolg in 2018	De problemen in de veiligheidsketen worden (boven)regionaal opgepakt.

Maatregel	3.c Innovatie drang
Wat was het idee?	De bedoeling is om een aanpak te ontwikkelen waarbij eigen, gespecialiseerde J&G coaches trajecten uitvoeren waarvoor tot dat moment een drangtraject bij een GI werd ingezet. De nieuwe aanpak is naar verwachting effectiever en efficiënter.
Resultaat	Het J&G team van Heerhugowaardzelf heeft een succesvolle aanpak ontwikkeld. In 2016 zijn er 66 drangtrajecten ingezet voor in totaal € 415.000. In 2017 zijn er 20 trajecten ingezet voor € 130.000. Daarmee is een besparing gerealiseerd van € 285.000,-. De aanvankelijk gedachte bij deze maatregel was om te investeren in uitbreiding van het J&G team, maar de nieuwe aanpak is opgevangen binnen het team (mede als gevolg van de personeelsproblemen bij DJGB).
Vervolg in 2018	De aanpak zullen wij voortzetten en waar mogelijk verder uitbouwen. Het aantal drangtrajecten kan daarmee mogelijk nog wat verder worden teruggebracht.

Maatregel	4. Implementatie van een systeem voor managementinformatie
Wat was het idee?	Managementinformatie geeft tijdig een beeld van hoe het gaat in plaats van pas na afloop van een jaar. Zodoende kan eerder worden bijgestuurd.
Resultaat	Er is nu maandelijks inzicht, waarop wordt gerapporteerd, m.b.t. de aantallen cliënten en trajecten, de zorgzwaarte en verwijzingen.
Vervolg in 2018	Er liggen nog kansen om de managementinformatie verder te ontwikkelen. Bijvoorbeeld door meer informatie te halen uit de huidige registratie of door een koppeling te maken met andere bronnen zoals demografische gegevens of wijkprofielen.

Maatregel	5. Versterking van het contractmanagement
Wat was het idee?	Het is noodzakelijk dat het (regionale) contractmanagement meer rendement oplevert zodat de naleving van afspraken beter wordt bewaakt en gehandhaafd en er regelmatig wordt gesproken met aanbieders over knelpunten en kansen voor vernieuwing.
Resultaat	Er heeft (regionaal) een evaluatie van de regionale netwerkorganisatie plaatsgevonden. Daarover heeft besluitvorming plaatsgevonden in de colleges. De implementatie van de besluitvorming vindt plaats in de loop van 2018.
Vervolg in 2018	Dit punt beschouwen we als afgerond. We zullen de ontwikkeling van de netwerkorganisatie monitoren.

Maatregel	6. Innovatie in het aanbod
Wat was het idee?	Vernieuwing in het aanbod kan zorgen voor lagere kosten.
Resultaat	Er is op verschillende vlakken gewerkt aan innovatie. Dit is per definitie een doorlopend proces dat nooit afgerond zal zijn. Zo heeft u in februari de nieuwe regeling vastgesteld voor sociaal medische indicatie voor kinderopvang, zodat kinderopvang vaker kan worden ingezet als preventief instrument. Een ander

	voorbeeld is de vernieuwing van dyslexiezorg. Hiervoor is een regionaal project gestart. Samen met onderwijs en aanbieders is afgesproken dat het landelijke prevalentiecijfer voor ernstige enkelvoudige dyslexie de norm is, wordt jaarlijks gemonitord en wordt met aanbieders en onderwijs gesproken over verbeteringen. Voor Heerhugowaard voldoen de cijfers inmiddels aan de streefwaarde. Ook kunnen we de lokale pilot met Thuishavens noemen, zie ook onderstaand bij maatregel 7.
Vervolg in 2018	Innovatie is en blijft lokaal en (boven)regionaal een aandachtspunt. Diverse projecten zijn mede hierop gericht.

Maatregel	7. Uitstroom uit zware verblijfsvormen op gang brengen en beperken instroom
Wat was het idee?	Het doel is dat jeugdigen passende hulp krijgen en zij dus niet in een zwaardere setting verblijven dan strikt noodzakelijk is.
Resultaat	In 2017 is een trend zichtbaar dat de zorgwaarde afneemt. Er zijn in verband met deze maatregelen diverse initiatieven genomen: <ul style="list-style-type: none"> - In 2017 is de regionale Uitstroomcommissie van Transferium opgericht om samen met gemeenten en instellingen op casusniveau afspraken te maken over het vervolg als jeugdigen kunnen uitstromen uit Transferium. Dit verliep aanvankelijk moeizaam. In een bestuurlijke conferentie zijn daarom afspraken gemaakt tussen partijen om al bij instroom gezamenlijk te werken aan het uitstroomperspectief. Tevens is afgesproken dat nieuw aanbod wordt gerealiseerd. Hieraan wordt op dit moment uitvoering gegeven. - Lokaal is het project Thuishavens opgezet, mede in het kader van de 18-/18+ problematiek. Het betreft (uiteindelijk) 20 plaatsen voor kwetsbare jongeren / jongvolwassenen. - Regionaal is een actieagenda 2018-2019 ontwikkeld om jeugdhulp in gezinsvormen (bijv. pleegzorg) te bevorderen. De raadscommissie is hierover geïnformeerd op 8 februari jl. - Bovenregionaal wordt gewerkt aan vernieuwing van verblijf voor met name jeugdigen met complexe, meervoudige problematiek. Aanbieders werken aan een business case waarmee in 2018 een pilot kan worden gedaan. - Via de nieuwe, bovenregionale inkoop van Jeugdzorgplus (2019) zullen we inzetten op vernieuwing en verbetering van de uitstroom.
Vervolg in 2018	Vanuit Heerhugowaard zullen we sturen op en actief meewerken aan de genoemde regionale en bovenregionale ontwikkelingen. Na de vernieuwing op ambulante hulp, is het nu tijd om resultaten te boeken m.b.t. de vernieuwing van jeugdhulp met verblijf. Ook lokaal zullen we daaraan een impuls geven door de uitwerking en realisatie van de integrale woonzorgopgave.

Maatregel	8. Maatschappelijke ondersteuning boeken op de Wmo
Wat was het idee?	Om een zuiver beeld te houden op de uitgaven voor Wmo en Jeugdhulp, worden de kosten van integrale (gezins)hulp in de financiële administratie correct verwerkt.
Resultaat	Deze maatregel wordt meegenomen het opmaken van de jaarrekening.
Vervolg in 2018	Dit is een structurele maatregel ('going concern') .

Maatregel	9. Een sluitende inkoop
Wat was het idee?	De inkoop voor 2018 wordt zodanig opgezet dat we alle relevante partijen regionaal contracteren en lokale betaalovereenkomsten in principe niet meer nodig zijn. Daarbij nodeloze belemmeringen opheffen zodat nieuwe partijen graag actief worden in de regio.
Resultaat	Het regionale inkoopproces heeft bestuurlijk veel aandacht gevraagd en gekregen. Daarbij is, mede door de inzet vanuit Heerhugowaard, de houding in de regio ten opzichte van aanbieders gekanteld. De insteek is nu meer die van een

	<p>gezamenlijke dialoog gericht op redelijke en werkbare oplossingen voor alle partijen. Daarbij hebben gemeenten en aanbieders stevast het belang van het kind voorop gesteld.</p> <p>De nieuwe manier van inkopen op ambulante hulp ('open house') maakt het mogelijk nieuwe, innovatieve partijen toe te laten. Het aantal gecontracteerde partijen is toegenomen per 2018. Met betrekking tot jeugdhulp met verblijf is geen open house model toegepast, maar zijn door het inkoopproces belemmeringen weggenomen voor partijen om een regionaal contract aan te gaan in plaats van betaalovereenkomsten.</p>
Vervolg in 2018	Geen. Afgerond.

Maatregel	10. Innovatie door vernieuwde bekostiging
Wat was het idee?	Per 2018 wordt de vernieuwde bekostiging voor integrale ambulante hulp ingevoerd. De nieuwe opzet moet leiden tot effectievere zorg.
Resultaat	De vernieuwde bekostiging is ingevoerd. Omdat er meer aanbieders actief zijn, kan er een betere match worden gemaakt met de klant. De hulp die wordt geboden, kan bovendien beter passend worden gemaakt bij de behoefte van de klant. De aanbieder kan namelijk doen wat nodig is en is niet meer gehouden aan allerlei beperkende regels van de oude productindeling. De vernieuwde bekostiging stelt verder de gemeente in staat om regie te voeren op de inhoud in plaats van op de administratie. Ook dit zal een positief effect hebben op de effectiviteit. Het betere zicht op de resultaten maakt het mogelijk om in de loop van de tijd onderscheid te gaan maken tussen aanbieders die goed presteren en aanbieders die het minder goed doen. Tenslotte is een aspect van de vernieuwde bekostiging op de ambulante hulp dat er een beter zicht ontstaat op de uitgaven. Het lokale werkproces is ingericht om te borgen dat de sturingsmogelijkheden van de nieuwe systematiek daadwerkelijk worden gebruikt.
Vervolg in 2018	We zullen de kansen en risico's van de vernieuwde bekostiging monitoren en borgen dat het nieuwe systeem inhoudelijk en financieel optimaal rendeert.

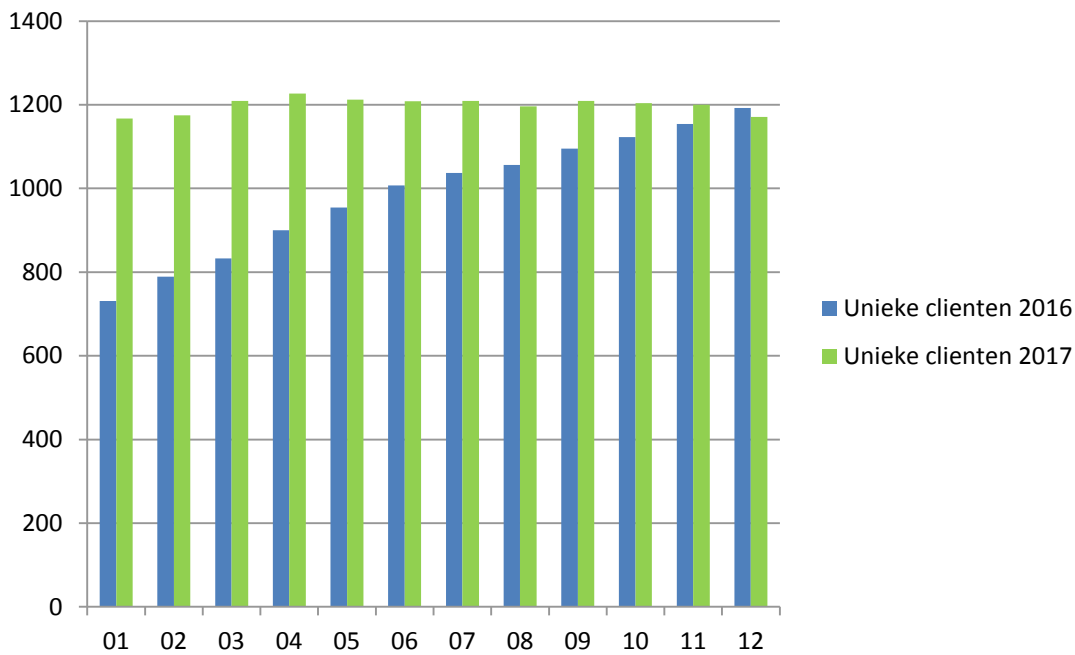
Ontwikkeling aantallen, zorgzwaarte en kosten jeugdhulp 2017

Er waren in 2017 meer unieke cliënten aan wie jeugdhulp is toegewezen dan in 2016:

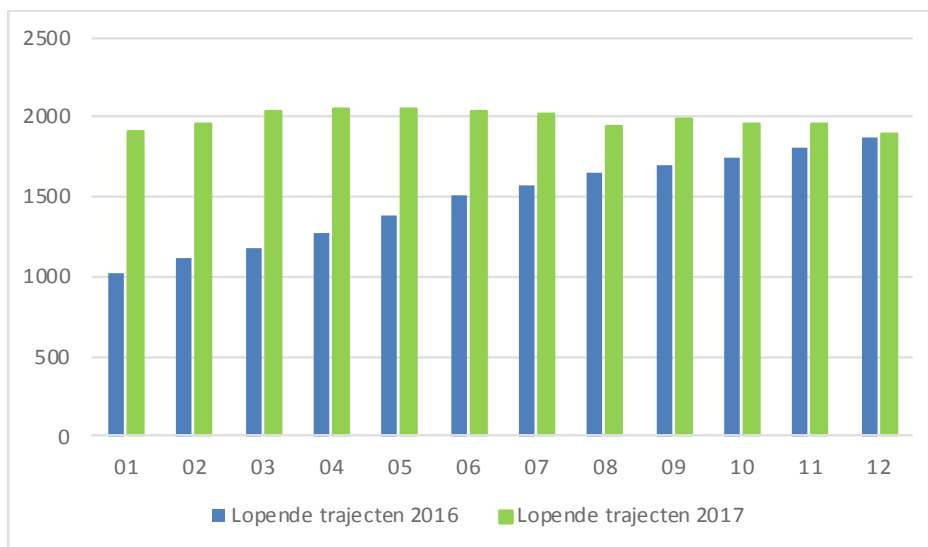
2016: 1.396 unieke cliënten

2017: 1.681 unieke cliënten

Het aantal cliënten is in de loop van 2016 sterk opgelopen tot en met april 2017. Daarna stabiliseerde het aantal:

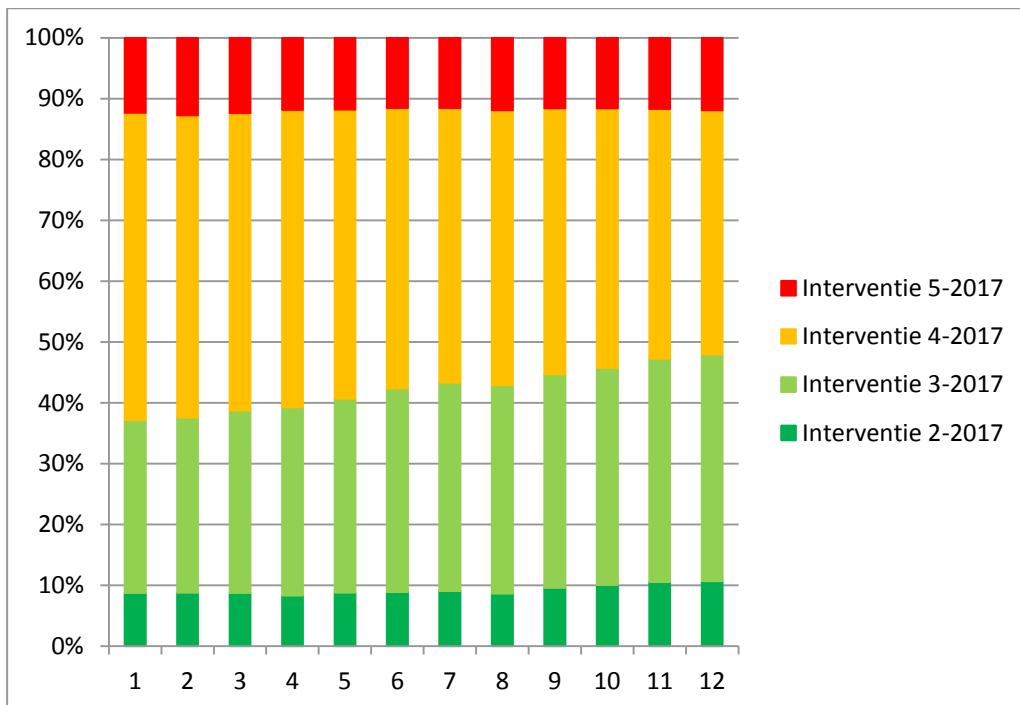
Het aantal trajecten vertoont een vergelijkbaar patroon, waarbij de daling eind 2017 wat sterker lijkt:

Hoewel het aantal cliënten in jeugdhulp hoger is dan in 2016, is binnen de jeugdhulp die wordt ingezet een verschuiving zichtbaar in de zorgzwaarte. Hierbij wordt de volgende indeling gehanteerd, met per niveau een aantal voorbeelden:

1. Lichte ondersteuning: welzijnswerk, jeugd&gezinscoaches.
2. Intensieve ondersteuning: persoonlijke verzorging, begeleiding en dagactiviteiten.
3. Specialistische ondersteuning: ambulante gezinsondersteuning, dagbehandeling en basis GGZ.
4. Specialistische intensieve ondersteuning: specialistische GGZ, jeugdbescherming en jeugdreclassering.
5. Verblijf: pleegzorg, verblijf en jeugdzorgplus

Vanaf niveau 2 gaat het om jeugdhulp die niet vrij-toegankelijk is. Als we eind 2017 vergelijken met begin 2017, dan zien we dat het aandeel van de lichtere interventieniveaus (niveau 2 en 3) is toegenomen. Dat is een positieve ontwikkeling:

De maatregelen en de bovengenoemde ontwikkelingen hebben financieel effect. De definitieve cijfers komen bij de jaarrekening. Maar het voorlopige beeld is dat, ondanks het toegenomen aantal cliënten, de uitgaven voor *directe* hulp aan jeugdigen in 2017 lager uitkomen dan in 2016 en lager dan begin 2017 was gedacht. De financiële basis is hierdoor verbeterd. Die wordt nog sterker omdat het budget dat de gemeente van het Rijk ontvangt in 2018 met € 1,1 miljoen toeneemt ten opzichte van 2017. Bovendien liggen er nog voldoende kansen voor verdere verbetering.

Aanvullende, nieuwe maatregelen voor 2018

Met de maatregelen uit 2017 zijn we op de goede weg. Maar er is nog genoeg te doen. Ook de landelijke evaluatie van de Jeugdwet concludeert dat de transitie geslaagd is, maar dat de daadwerkelijke transformatie nog grotendeels vorm moet krijgen. In de landelijke evaluatie worden zaken geconstateerd die wij al eerder voor Heerhugowaard hebben vastgesteld en waar we onze maatregelen op hebben getroffen. Bijvoorbeeld met betrekking tot de gemeentelijke toegang, de samenwerking met andere verwijzers, de innovatie van drang en de inkoop.

Voor 2018 zien we mogelijkheden voor nieuwe, aanvullende maatregelen om de realisatie van de transformatiedoelen een stap dichterbij te brengen. In vergelijking met de maatregelen uit 2017 willen wij nog sterker inzetten op preventie, de toegang en het terugdringen van stapeling van ineffektieve trajecten (casemanagement). Ook is de aansluiting met passend onderwijs een belangrijk thema. Onderstaand zetten wij de maatregelen op een rij.

Maatregelen gericht op preventie

1. Dialoog met professionals en opvoeders. Het doel is een verandering van de 'mindset' van professionals en opvoeders. Dit betreft de paradigmaverandering, die de Jeugdwet beoogt, gericht op normaliseren en de-medicaliseren. Hiertoe zullen wij onder meer gesprekken organiseren met professionals over hoe zij normaliseren en de-medicaliseren in de dagelijkse praktijk invulling (kunnen) geven.

2. Passende kinderopvang. Ons doel is dat kinderen die behoefte hebben aan extra ondersteuning terecht kunnen in de reguliere kinderopvang. Met de kinderopvangorganisaties gaan we in gesprek over een gerichte aanpak.
3. Ouderbetrokkenheid thuis. Om ontwikkelingsachterstanden van kinderen te verminderen zullen we een aanpak ontwikkelen om ouderbetrokkenheid thuis in de voor- en vroegschoolse periode te vergroten.
4. Ontwikkelen van een preventieplan per school. Als onderdeel van een regionaal project zullen we de preventie-activiteiten van scholen en gemeente op elkaar afstemmen. Daarmee ontstaat maatwerk dat aansluit op de populatie.
5. Jeugdgezondheidszorg in het voortgezet onderwijs. Door middel van een gerichte inzet van de jeugdgezondheidszorg zullen we op alle scholen van voortgezet onderwijs een vroegtijdige signalering en aanpak van problematiek van leerlingen realiseren.

Maatregelen gericht op de gemeentelijke toegang

6. Beschermjassenpoli. De aanpak wordt door middel van trainingen en het borgen van het werkproces ingevoerd. Het doel is om problematiek op te lossen zonder (of met minder) inzet van 2e lijns jeugdhulp en om vastgelopen casuïstiek op een vernieuwende manier vlot te trekken.
7. Omgekeerde toets. Hierbij gaat het om het werken vanuit de doelen/geest van de wet in plaats van de letter van de wet. Hiertoe zullen wij een cultuuromslag bij de toegang stimuleren en faciliteren.
8. Aanpak van complexe echtscheidingen. We zullen een plan ontwikkelen en implementeren om voor kinderen de negatieve gevolgen van complexe gescheiden gezinssituaties te verminderen.

Maatregelen gericht op Passend onderwijs – jeugdhulp

9. Verbeterde aansluiting tussen passend onderwijs, J&G coaches (preventie) en 2^e lijns jeugdhulp. Hiertoe zullen we samen met de regiogemeenten en onderwijs (nieuwe) onderwijs-zorgarrangementen ontwikkelen op het raakvlak van de verantwoordelijkheid van onderwijs respectievelijk gemeenten.

Maatregelen gericht op casemanagement

10. Ontwikkelen van een werkwijze gericht op het verminderen van stapeling van niet-effectieve trajecten. Dit betreft kwetsbare gezinnen. Uit de analyse van het zorggebruik is gebleken dat een beperkt aantal jeugdigen meerdere trajecten jeugdhulp krijgt zonder dat dit het gewenste resultaat heeft. Dit is niet goed voor de betreffende jeugdigen en het heeft negatieve financiële consequenties voor de gemeente. Het doel is om een vernieuwende werkwijze te implementeren die voor deze gezinnen wel soelaas biedt.
11. Doorontwikkeling van de werkwijze 18-/18+. De basis is gelegd met regionale afspraken. Wat nodig is, is het ontwikkelen van een lokaal plan en een structuur om in de ondersteuning de beoogde naadloze aansluiting 18- / 18+ te realiseren.

Wij vertrouwen erop u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Heerhugowaard,
de secretaris, de burgemeester,

A.S. Meijer

A.B. Blase

